



Stjepan Šmid. List bo izhajal vsakega 5. in 20. v mesecu. Zanj ni posebne naročnine, temveč ga dobivajo naročniki „Napredka“ brezplačno. V programu pravi uredništvo, da bo listu v prvi vrsti naloga stanovska borba. Smoter tej borbi pa je svobodna šola in svobodno učiteljstvo, a s to je v najožji zvezi svoboda domovine in naroda. Zakaj, ako je resnica, da more svobodna šola delovati samo na svobodni zemlji, tedaj je resnica tudi to, da si ne moremo misliti svobode naroda brez svobodne vzgoje, ki jo jamči samo svobodna šola. — Ljudska šola je vzgojna šola, in v nji ni pouk svrha, nego samo vodstvo, da se med deca razvije značaj ter se narodu vzgoje vrli sinovi in hčere. — Ljudska šola se mora osvoboditi vsakega enostranskega vpliva. Šola naj imajo v rokah pozvani strokovnjaki, a ne elementi, ki jim je ona tuje in nepoznano polje. V tem smislu hoče list zagovarjati svobodo šole in učiteljstva. Isto hočete tudi vi, Slovenci. To mi dokazuje članek vašega tovariša Gangla. — Svijetlo i tmina — ki ga je priobčil naš „Napredak“ lansko leto (str. 617.) — „Hrvatski učiteljski dom“ se bo brez ozira na katerokoli osebo boril samo za resnico in pravico, posebno pa za napredek šole in učiteljstva. — Ni mogoče, da pojde brez boja, tudi ta je potreben, samo stvaren mora biti in voditi se mora na dostojen in pošten način.\*) Geslo novega lista je: ljubezen za šolo in učiteljstvo, ljubezen za domovino in narod.

Napredek znači tudi namera predsednika „Hrvatske pripomočne in posmrtna zadruga“ (nekako slične vašemu „Vdovskemu društvu“), tovariša Matije Lisca, ki misli v to zadrugo uvesti določila, da bi obenem odgovarjala tudi vaši „Jubilejski samopomoči.“

Tudi hrvaško učiteljstvo se torej živahno giblje, kar bodi veselo znamenje vesele bodočnosti.

## Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.  
registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca grudna: K 159.940-59.

**Naznanilo.** Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

## Preosnova srbskega narodnega šolstva.

Belgrad, 5. januarja 1908.

— p — Naš naučni minister namerava uvesti v naše narodno šolstvo temeljito preosnovo. Nedavno je bil poklican k njemu učitelj Jovan P. Jovanović, urednik pedagoškega lista „Prosvete“ v Kragujevcu, ki vedno deluje za zblizanje in skupnost jugoslovanskega učiteljstva.

Naučni minister mu je dejal, da je namenjen uvesti korenite reforme v uredbo srbskega narodnega (ljudskega) šolstva. Popolnoma je uverjen o nujni potrebi podaljšanja šolske obveznosti, ker ne daje osnovna šola s štirimi leti učenja zadostnih rezultatov ter tako ne zadošča v popolni meri potrebam, ki se vzdržuje zaradi njih.

V tem uverjenju hoče minister ukreniti, da naj traja obvezno šolsko obiskovanje narodnih šol šest let za one, ki ne prestopijo v srednje šole, a po osnovnem šolanju šestih let v redni osnovni šoli se uvede tudi obvezno šolanje do končanega osemnajstega leta.

Ker pa so za izvedbo te namere potrebna tudi večja denarna sredstva, je naučni minister zahteval že sedaj zvišanje državnih šolskih doklad. Te doklade so znašale v preteklem letu 27%, a v projektu državnega proračuna za leto 1908, so doklade povišane na 32%, torej za 5%.

Srbsko učiteljstvo v veseljem pozdravlja to namero svojega prvega šolskega funkcionarja ter je uverjeno, da se kmalu izpremeni v istino. Tudi kralj Peter je zavzet za napredek narodnega šolstva, ker je z učiteljstvom vred uverjen, da je samo prosveta tista moralna sila, ki more dvigniti narod v vsakem pogledu.

\*) Kakšen ne sme biti boj, to vam kažejo naši klerikalci, ki so učitelji vašim furtimašem. Uredn.

Srbskemu učiteljstvu, ki pazno motri vaše delovanje, je hudo, ko vidi, koliko trdih nasprotnikov ima slovensko učiteljstvo pri svojem plemenitem prizadevanju. Takih nasprotnikov mi nimamo, ker hočemo vsi s šolo prosvetliti narod. Zato pa so naše simpatije na vaši strani!

## Dežel. slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Občni zbor tega društva se je vršil takoj po zborovanju „Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta“, ki smo o njem poročali v zadnji številki svojega lista.

O tem 39. občnem zborovanju prijavljamo pa danes nastopno poročilo.

### Predsednikov nagovor.

Tovariš Juraj Režek:

Slavni zbor! Otvarjam današnje naše glavno zborovanje. Predvsem prav srčno pozdravljam v imenu društvenega odbora vas vse, cenjene gospodične tovarišice in vrle gospode tovariše, ki ste se našemu vabilu letos zopet odzvali v tako mnogobrojnem številu.

Posebno iskreno pa pozdravljam še današnje naše goste, gospode tovariše iz Štajerske in Primorske, ki ob vsaki priliki kažejo lepo svojo kolegialnost in solidarnost z učiteljstvom kranjskim, in g. tovariš P e s e k je iz prijaznosti celo prevzel poročilo ob današnjem našem zborovanju. (Živio!)

Istotako srčno pozdravljam pa tudi gospode zastopnike naših dnevnikov, ki kažejo s tem veliko svoje zanimanje za naš učiteljski stan.

Štirideseto leto bo prihodnje leto že minilo, odkar se je postavil temelj našemu društvu. In v dolgem tem času je naše društvo vedno obračalo vso svojo pozornost na izboljšanje našega narodnega šolstva, ki je bilo ravno ob tistem času še docela zanemarjeno; obračalo pa je tudi vso svojo skrb za izboljšanje našega gmotnega stanja, žal, da so vsi ti naši napor ob nedelavnosti našega deželnega zbora ostali brezuspešni.

Naše društvo je bilo o zadnji Veliki noči toraj sklenilo v tej stvari storiti še zadnji odločni korak, a ob ravno tem času so se zgahnala tudi druga avstrijska učiteljska društva — in tako je imelo vse avstrijsko učiteljstvo svoj skupni shod na Dunaju, na katerem je končno formuliralo svoje zahteve. Upamo, da bo ta skupni naš korak imel zaželeni uspeh, saj smo videli in slišali, da sede v novem ljudskem parlamentu možje, ki upoštevajo naše veliko kulturno delo in ki nimajo tako zakrknjenega srca, kakor smo to, žal, videli v sedaj že bivšem našem deželnem zboru. Dal Bog, da se ne bi varali v teh svojih upih in nadah! (Dobro!)

Vse drugo boste zvedeli iz tajnikovega in blagajnikovega poročila. Prosim g. tajnika, da nam poda svoje poročilo.

### Tajnikovo poročilo.

Tovariš Jakob Furlan:

Slavni zbor! Zopet mi je čast, poročati vam o delovanju našega društva v preteklem društvenem letu.

Ker je tovariš predsednik že omenil nekaj društvenega delovanja, hočem prav na kratko napraviti, da bo imel tovariš Pesek več časa in da vam ne bode treba poslušati suhoparnega poročila.

Pri zadnjem 38. občnem zborovanju našega društva, ki se je vršilo 27. decembra 1906 ravnodu, ste poverili društveno poslovanje odboru, ki se je v svoji prvi seji tako-le konstituiral: Juraj Režek, predsednik; Luka Jelenc, podpredsednik; Jakob Furlan, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik. Odborniki: Ivan Bernot, Fran Črnogaj, Josip Gregorin, Viktor Jaklič in Janko Likar.

Prošenj za izboljšanje našega gmotnega stanja, za nastavljanje posvetnih učnih oseb na novomeški deški ljudski šoli in za drugi razred v deželni bolnici tudi letos odbor ni mogel oddati, ker deželni zbor ni bil sklican. Upajmo, da nam bo mogoče to storiti v prihodnjem letu, da bi le vse prošnje imele popoln uspeh! (Dobro!)

Odbor je imel v preteklem letu sedem sej, v katerih je reševal tekoče društvene zadeve.

Skoraj pri vseh sejah je bila glavna točka: „Izboljšanje našega gmotnega stanja“. Predlagalo in ukrepalo se je to in ono. Stavil

se je predlog, da bi se sklical zopet učiteljski shod, ali da bi šla deputacija k deželnemu predsedniku prositi, da bi bil sklican deželni zbor, ali naj gre deputacija na Dunaj k ministrom in tudi presvetlemu cesarju, da bi država za nas kaj ukrenila.

Kaj se je slednjič zgodilo, vam je znano. Naše društvo je poslalo na Dunaj kot zastopnika predsednika Juraja Režka.

Društvo „Hrvatski Zmaj“ je o Binkoštih odkrilo spominsko ploščo nadučitelju in pisatelju Ljudevitu Tomšiču, bratu našega Ivana. Belokranjsko učiteljsko društvo je povabilo naše društvo, da se udeleži te slavnosti. Naše društvo in „Zavezo“ sva zastopala tovariš predsednik in jaz.

Odbor je poslal resolucijo za ureditev učiteljskih plač na državni zbor, kakor tudi peticijo zaradi slovenskih srednjih šol in slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

Delegatom k „Zavezinemu“ zborovanju so bili izvoljeni in odposlani tovariši: Furlan Jakob, Likar Janko, Sadar Vendelin in Wider Karel.

Travnova zapuščina je končno uravnana. Naše društvo je dobilo 5000 K, ki jih je sodnija naložila v Mestni hranilnici pod knjižnično št. 57.761, od katerih bo dobivalo naše društvo letne obresti.

Tovariš nadučitelj Janko Žirovnik je navsvetoval odboru, da naj bi naše društvo prirejalo v zimskem času večerne sestanke z gojenci IV. letnika c. kr. učiteljšča, pri katerih naj bi prevzeli starejši učitelji predavanja o raznih šolskih in s šolo zvezanih življenjskih vprašanj. Po predavanju bi se vršila stvarna debata, potem pa prosta zabava s petjem itd., s čimer bi se kandidatje kolikortoliko uvajali v naš veljavni in častitljivi stan. Teh večerov naj bi se smeli udeleževati le učitelji in četrtoletniki s svojimi profesorji.

Ta nasvet je odbor sprejel enoglasno in z veseljem, ter bo, če le mogoče, že v mesecu januarju priredil tak večer. (Živio!)

Moja dolžnost je, poročati vam tudi o delovanju naših okrajnih učiteljskih društev, ali vam vsaj povedati število društvnikov, kar m o r a vendar vsako društvo vedeti; a še tega ne morem storiti.

Društvene izkaze sem letos nalašč razposlal šele 20. novembra, da nihče ne bo odlašal z odgovorom. Potem sem čez 14 dni opomnil vsa društva na njihovo dolžnost v „Učiteljskem Tovarišu“; neko društvo je dobilo celo trikrat izkaz — vrnilo pa ni nobenega — in vendar še danes nimam izkazov od Belokranjskega, Kočevskega, Krškega, Logaškega in Radovljanskega društva; zato mi je vsako natančno poročilo nemogoče, kakor ga tudi magistratu ne bom mogel poslati.

Ne vem, kaj je vzrok tej brezbriznosti! Svojemu društvu in svojemu stanu bi bil vendar vsak funkcionar dolžan teh par besedi v „Izkazu“ napisati. Kako hočemo od drugih zahtevati vse natančno izpolnjeno, ako sami tega ne storimo?

Lansko leto sem bil končal svoje poročilo v nadeji, da vam bom mogel poročati letos kaj bolj veselega o našem gmotnem stanju, kar se mi pa ni izpolnilo. Upam, da nam bo danes g. Kraševac pokazal natančno pot, po kateri pridemo g o t o v o in t a k o j do naših krvavo zasluženih plač. (Dobro!)

S tem končujem ter prosim, da blagovoli slavni zbor vzeti na znanje moje poročilo, ki je brez vseh „natvez“!

Predsednik: Želi kdo besede k tajnikovemu poročilu? — Tovariš Š e g a se je oglašil.

Tovariš Š e g a je rekel, da je učiteljstvo med Scilo in Karibdo. Učiteljstvo je že vajeno napadov od svojih starih nasprotnikov ter se ne zmeni zanje, ker so izbruh strastnega sovražstva. Vsakega pa zaboli, če prihajajo napadi od prijateljev. Tak napad je znani dopis nekega Kraševca. (Op. ured.: Glej našo zadnjo števil. lanskega letnika!) Govornik je odločno zavračal očitanja, da bi ne stala učiteljstvo in „Učit. Tov.“ na višku odločnosti. Ta odločnost se je pokazala pred dvema letoma pri deželni učiteljski skupščini, in taka odločnost nima doslej nikjer primere. Sploh je pa ves napad poln nelogike. Kraševac bi se pokazal kot moža, če bi stopil pred nas in nam povedal naravnost, kar mu leži na sreč. Zabavljanje izza tujega hrbita ni značajno, še manj možgato. „Učit. Tovariš“ je stopal vedno pravo pot. Njegovemu uredniku ni treba izrekati zupanja, ker ga vsi poznamo. (Odobranje.)

### Blagajnikovo poročilo.

Tovariš Jakob Dimnik je poročal, da ni denarno stanje posebno ugodno, ker člani ne plačujejo redno malenkostnih zneskov. Da ima društvo vkljub temu 5050 K imetja, se mora zahvaliti pokojnemu tovarišu Jos. Travnu, ki nam je oporočil 5000 K. Te je sodišče plodonosno naložilo v Mestni hranilnici ljubljanski, društvo pa bo smelo uporabljati samo obresti.

Tov. Janko Likar je predlagal, naj odbor pazi, da se strogo izpolnjuje pravila, da bodo člani natančno izvrševali vse določbe, torej tudi redno plačevali članarino.

V imenu pregledovalcev je poročal tov. Al. K e c e l j ter izjavil, da so vse knjige in vsi računi v najlepšem redu. Predlaga odboru absolutorij. (Sprejeto.)

### Peskov referat.

Tovariš Anton Pesek, nadučitelj iz Narapelj na Štajerskem, se je namenil govoriti o socialnem delu učiteljstva. Huda bolezen ga je priklenila na posteljo. Komaj je vstal, da je mogel priti v Ljubljano.

Socialno vprašanje obsega stremljenje, ki naj pridobi vsakemu posamezniku človečanske pravice in tisto stališče, ki je vredno človeškega bitja.

Sovražnik ljudstva je nemško-rimski klerikalizem, ki nas je pokristjanil z mečem in ognjem, nas podjarmil in zasužnil. Nemški graščak in nemški duhovnik sta bila gospoda. Toliko govore o ljubezni do kmeta. Kje so bili ti prijatelji, ko so po graščinah in samostanih prirejali orgije, se mastili in pili, spodaj v kletih pa je zdihoval uklenjeni kmet, žena in otroci pa so stradali doma? Tisti upor, tisti boj, ki se je razvel med ljudstvom, je bil socialni boj našega kmeta, da si pribori človeško življenje. Takrat je bil klerikalizem plemenitaški.

Potem je prišel meščan do veljave. Sedaj sta v veljavi kmet in delavec, in klerikalizem se vñema za kmeta in delavca. A ta socialni boj še ni končan, zakaj še danes se bolje godi gosposkemu psu in gosposki mački nego ubogemu človeku.

Proti uboštvu in izkoriščanju je danes edino orožje izobrazba in napredek. Ako deluje učiteljstvo s tem orožjem, pospešuje socialni razvoj našega naroda. — V smislu v Radovljici sprejetih resolucij — na delo med ljudstvo! — storimo danes korak naprej in osnujmo narodno socialno zvezo. — V tem naj nam bodo zgled klerikalci, ki potom svoje krščansko-socialne zveze enostransko vzgajajo narod. Ljudstvo pa je treba čuti dve plati zvona, da spozna resnico. Ustanovimo zvezo vseh nepolitiških društev. Odseki za izvenšolsko delovanje učiteljstva naj se izpremene v socialne odseke. Bilo bi prestrašopetno, ko bi se kar tako prepustili klerikalcem. Delo je naša in narodna rešitev.

Govornik potem razvija misli, ki smo jih objavili v zadnji številki lanskega leta v članku „Boj za šolo in Slovenci“ ter pravi, da je delo brezuspešno, če nimamo ljudstva za seboj. Če pride klerikalizem do vlade, nam preti demoralizacija učiteljskega stanu: vohunstvo, svetohlinstvo, klečeplazstvo. To se ne sme zgoditi, zato na delo med ljudstvo, da bo z nami, ko povzdignemo glas v obrambo šole! (Odobranje.)

Tovariš B l a g a j n e se je izrekel za tako zvezo, ki obeta provzročiti novo življenje posebno na kmetih.

Tovariš K a b a j pravi, da bo centralni odbor za vse kronovine v Ljubljani, ki naj bo naše ognjišče.

Poročevalec P e s e k pravi, da skrbi osrednji (socialni) odsek „Zaveze“ za vse jugoslovanske pokrajine, toda nekaj avtonomije moramo pustiti vsaki kronovini. Vsaka dežela imej svojo socialno zvezo, nad vsemi pa bodi socialna zveza v Ljubljani.

Tovariš D i m n i k predlaga naj se zadeva prepusti odboru, ki se naj pomnoži z zastopniki okrajnih učiteljskih društev. (Sprejeto.)

### Volitve.

Novoizvoljeni odbor si je razdelil svoje posle sledeče: Juraj Režek, predsednik; Luka Jelenc, podpredsednik; Fr. Skuj, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; odborniki: Jakob Furlan, Jos. Gregorin, Janko Likar, Anton Likožar, in Andrej Rapč.

Dalje v prilogi.

**Predlogi.**

Tovariš Šega predlaga, naj se obrne odbor na kompetentno mesto s prošnjo, da se tudi učiteljstvu šteje jubilejsko leto 1908. za dvojno službeno leto, kakor se to namerava pri državnih uradnikih. (Sprejeto).

S tem je bil dnevni red izčrpan, in tovariš predsednik zaključil zborovanje.

**Društvo slov. učiteljic.**

Društvo slovenskih učiteljic je zborovalo dne 31. decembra 1907 v šentjakovski osemrazrednici v Ljubljani.

**Poročilo predsednice.**

Predsednica, tovarišica K. Drollova, otvori zborovanje s pozdravom na prisotne kolegince, želeč, da bi imelo posvetovanje mnogo uspehov. Zapisnikaricama se izvolita tovarišici Miklavčičeva in Zemljanova. Potem poroča predsednica o vseavstrijskem shodu učiteljskih delegatov na Dunaju, čigar glavno poročilo je čitala izvestno že vsakatera navzočih v „Učit. Tov.“ Obžaluje le, da so bile učiteljice zastopane pri tem shodu v tako majhnem številu. Prišle so namreč le 3 Čehinje, 4 Dunajčanke in 1 Slovenka, vsem le 8 učiteljic. Skrajni čas je torej, da se zbudé učiteljice iz stanovske letargije, da se združijo v močno falango v društvu učiteljic, ki naj bo seveda v lepem sporazumljenju z že obstoječimi učiteljskimi društvi. Glas množice prodere marsikatero zapreko, dočim se glas posameznika po izgubi kakor slaboten vzdih bolnika. Združimo se torej, da bo naš klic močan, tako da prodere celo do ušes naših gluhih deželnih očetov, ki se jim končno morajo omehčati trda srca.

**Skrb za bolne učiteljice.**

Tovarišica M. Stupica — ki je menda vadniških učiteljic prva, ki je kdaj milostno počastila naše zborovanje — poroča, kaj bi društvo učiteljic oskrbelo svojim članicam za slučaj bolezni. Obbolele učiteljice, ki si pri svoji borni plači ne morejo privoščiti drugi razred v bolnici, so primorane, da gredo v tretji razred med deželne ubožke-bolnike, a še tam jim je postrežba jako nedostatna. Ker je pa bolnica deželni dobroteljni zavod, učiteljice pa smo takorekoč deželne delavke, zato je dolžnost, da nam dežela kot naša delodajalka preskrbi brezplačno oskrbo v deželni bolnici. Društvo slov. učiteljic naj se obrne v to svrhu do deželnega odbora s peticijo in prošnjo, da dobi v jubilejskem letu našega presvetlega cesarja v deželni bolnici brezplačno oskrbo obolenih članic v II. razredu.\*

**Zdravilišče za učiteljice.**

Na to poročila tovarišica Ant. Stupica o ideji, ali bi bilo mogoče ustanoviti nekak sanatorij ali hospic za slabotne in obbolele učiteljice. — Za izvršitev te ideje naj bi se vnele vse avstrijske učiteljice brez ozira na narodnostno in politično prepričanje. Najpripravnejši kraj za uredničenje te ideje bi bil Bohinj, ki ima poleg divne planinske leže tudi krasne smrekove gozdove. Poročevalka pravi, da je poskrbljeno tudi za vplivno protektorico, ki bi nam zlasti v jubilejskem letu izposlovala pri vladi marsikatero izdatno pomoč. Ker pa poročevalka predlaga, naj bi se temu podjetju odzvale poleg slovenskih, čeških in hrvaških učiteljic tudi nemške, se vname živahna debata.

Tovarišica Miklavčičeva meni, da morajo pri osnovanju te lepe ideje paziti zlasti na to, da ne pridejo v roke katerikoli politični stranki, tovarišica Zupančičeva pa, da se pri podjetju ozira edinole na Slovanke. Oba predloga obveljata enoglasno.

V osnovni ali agitacijski odsek, ki naj prevzame nalogo, da razširja to idejo med vsemi slovanskimi učiteljicami in nabira prispevkov po 20 K kot ustanovne članarine, se izvolijo sledeče tovarišice: za Kranjsko: Mayer, Sark, Sirk, Stupica, Zemljan; za Štajersko: Milčinski, Novak, Stupica, Dostal, Razlag; za Primorsko: Krajnik, Pavšič, Jelšek, Goli

**Sklep.**

Po izčrpanem dnevnem redu se tovarišica Drollova zahvali za obilo udeležbo in zaključil

Enak sklep je že storilo „Deželno slov. učiteljsko društvo“. Peticije pa še ni moglo izročiti deželnemu zboru, ker ni ta več let zboroval. Zgodil se pa to takoj, ko se skliče novi deželni zbor. Uredn.

zborovanje. Osnovni odbor se po zaključku še posvetuje, kako bi se ideja za uredničenje zgradbe hospica razširjala najuspešnejše med drugimi neprisotnimi slovanskimi koleginjami.

**Upravništvo „Učit. Tovariša“ je odslej: Ljubljana, Gradišče št. 2.**

**Trgovske šole in Slovenci.**

„Edinost“ pravi, da je naše šolstvo vobče še na nizki stopnji nasproti drugim narodom. Manjka nam še mnogo elementarnih šol, zlasti v Istri in na Korškem. Manjkajo nam še po vseh kronovinah slovenske srednje šole. Za Kranjsko so sicer obljubljene, toda še sedaj ne bodo čisto slovenske. O slovenskih paralelkah na ljubljanski realki pa ne čujemo nič, akoravno je njih potreba statistično dokazana. Do sedaj je vlada obljubila podpirati ustanovitev trgovske šole v Ljubljani, ali najraje nam bi privoščila dvo-razredno, ki pa za Ljubljano nikakor ne bi zadostovala. Dvorazredno trgovsko šolo ima Ljubljana že davno; sicer je ta šola nemška, ali njen obstanek je tudi nadalje zagotovljen, ker je šola privatna in mnogoštevilno frekventovana od italijanskih in srbo-hrvaških dijakov, ki jo obiskujejo z namenom, da se tu zadostno priučijo nemščini. Ljubljana kakor središče Slovence potrebuje višje šole, ako hočemo kdaj konkurirati s sosednimi narodi.

Pametna je torej misel tistih, ki hočejo prihodnjo trgovsko šolo združiti z višjo obrtno šolo, kakor je to tudi izvršeno v Črnicah. Stroški bi bili izdatno manjši, in trgovska šola bi dobila značaj višje trgovske šole s štiri razredi. Taka šola bi bila gotovo tudi bolj obiskovana nego dvorazredna, ker bi nudila gojencem večjo izobrazbo, usposobljenost enoletnega vojaškega dobrovoljstva in vobče boljše prihodnost. Napačno bi bilo torej, ako bi hoteli merodajni krogi tudi pri tem štediti ter se zadovoljiti le s polovičarstvom, ki Slovence degradira za narod druge vrste.

Z ustanovitvijo trgovske šole v Ljubljani pa trgovsko šolstvo za Slovence še ni rešeno. Enako šolstvo potrebujejo Slovenci v Trstu, kjer je pravzaprav središče vse južnoavstrijske trgovine in kjer je morda tudi slovenski trgovski živelj celo mnogoštevilnejši od ljubljanskega. V novejšem času so Slovenci ustanovili v Trstu po zgledu Italijanov in Nemcev važna trgovska denarna podjetja. Tako se izvršujejo polagoma Vodnikove zlate besede: „Slovenec, tvoja zemlja je zdrava in nje leža najprava“ in dalje, ko peva — „kupčija, morje tebe redé“.

Slovenska trgovska šola v Trstu bi pa našo trgovino še bolj pospeševala. Za ustanovitev take šole bi se morali zavzeti vsi slovenski poslanci — ne le primorski — in potem bi bil uspeh gotov! Stvar je ne le z gospodarskega, ampak tudi z narodnega stališča jako važna, zakaj tuje šole vcepljajo mladini navadno tudi tuji duh. Ponemčevanje in polasčenje našega naroda najbolj pospešujejo nemške in laške šole. Zato se tudi nasprotniki tako krčevito ustavljajo vsaki novi slovenski šoli, obenem pa žrtvueta kolikor možno društvi „Schulverein“ in „Lega nazionale“ za svoje šole v mešanih, večkrat pa tudi v čisto slovanskih krajih. Prav domoljubno delo bi storili torej tisti nestrpnosti, ki so hrbet obrnili Ciril-Methodovi družbi, ako bi ustanovili lastno šolsko društvo in z njim tudi podpirali razvoj slovenskega šolstva. Le tako bo možno paralizovati zlobne nakane Nemcev in Lahov ter ohraniti domačo grudo lastnim sinovom!

**Gibanje na Goriškem.**

× Dne 2. t. m. se je vršil v Gorici shod, ki ga je sklical v imenu pripravljalnega odbora tov. Križman. Udeležilo se je tega shoda okolo 100 učiteljev in učiteljic z vse dežele. Pričujoč je bil kot gost tudi g. deželni poslanec in odvetnik dr. H. Tuma.

Na dnevnem redu sta bili dve točki: a) naš položaj in b) resolucija za premeščenje slovenskega učiteljskega iz Kopra v Gorico.

Z ozirom na večjo važnost druge točke so sklenili zborovalci na predlog tov. sklicatelja,

naj se obravnava vprašanje o premestitvi na prvem mestu. Nato da predsednik besedo gov. Rakovščeku s Tolminskega, ki utemeljuje resolucijo brez ozira na narodno stališče, opirajoč se le na pedagoški moment, ki nas sili, da zahtevamo premestitev. K sklepu predlaga izvolitev treh članov v deputacijo, ki naj izroči tozadevno spomenico gosp. namestniku v Trstu.

Nato otvori predsednik debato o Rakovščkovem poročilu. K besedi se oglasi tov. Kutin iz Tolmina, ki pravi, da so stavili laški učitelji v resoluciji tudi točko, da bi bilo v slučaju premeščenja onemogočeno studiranje italijanskih učiteljskih študentov. Ta razlog je popolnoma neumevan, naiven, da, naravnost absurd; drugič navajajo, da bi bilo slovensko učiteljske lahko v Sežani, v Tolminu ali v Solkanu. Če bi pa mi Slovenci proti temu ugovarjali z motivacijo, da ni v navedenih krajih dovolj stanovanj na razpolago, naj država sezida konvikt, v katerem bi stanovali slovenski učiteljski študenti.

Pri sestavi spomenice naj se navedejo razlogi premeščenja in pobijajo naj se argumenti italijanskih učiteljev. Umestno bi bilo tudi, da se pošlje deputacija k našim narodnim voditeljem — mogoče, da store svojo dolžnost. Tudi tov. Bajt govori v tem zmislu. K besedi se oglasi g. deželni poslanec dr. Tuma. Omenja, da smo se učitelji pa tudi politične stranke premalo brigali za učiteljske. Že pred 11 leti se je obrnil v deželnem zboru z interpelacijo na vlado, ki naj ukrene potrebno, da bodo uspehi tudi odgovarjali našim žrtvam za ta zavod. Dobil je od voditelja tukajšnjega glavarstva zagotovilo, da bo podpiral to zadevo. V Koper pošilja vlada same smeti za profesorje, ker ne more svojih ljubljencev nikjer tako lahko protežirati. Zadeva o premeščenju se je pretresovala tudi v deželnem šolskem svetu, a tedanji deželni šolski nadzornik vitez Klodič je bil za Koper, zato ni podpiral dr. Tume. Tudi v ministrskem svetu se je obravnavalo to vprašanje, in predlagatelj je dobil l. 1901. meritorni izjavo, da se ugotovi stavljeni interpelaciji. Politiške stranke same se niso nikoli ogrevale za premestitev učiteljskega, ker niso pričakovale od te akcije direktnih koristi. Akademiki in učitelji sta edino zmožna faktorja, da izboljšajo razmere med ljudstvom in sploh v vsem javnem življenju. Dosedaj je v zadevi premeščenja ostalo pri obljubi vlade, da bo študirala to vprašanje. No prišel je drug mož na čelo primorske vlade, in tudi v tem oziru se boljšajo razmere. Tudi sklep vlade glede premestitve je njegovo delo. Edina želja dr. Tume je vzgoja našega naroda, potem pride šele drugo na vrsto. V spomenici naj se navede, kateri del dežele da največ učiteljskih in potrebuje največ učiteljev in kopersko mizerijo; poudarja naj se posebno statistični moment. Poleg tega bi bilo dobro, da se obrnemo na gg. državnega poslanca Štreklja in dr. Rybača. Nato se je soglasno sprejela nastopna resolucija: Na zaupnem shodu dne 2. prosinca 1908 zbrano učiteljsko goriško deželo izreka opravičeno zahtevo, da se premesti slovenski oddelek učiteljskega v šolskem letu 1908/9 v Gorico, ker je to edino primeren kraj za ta kulturni zavod

V deputacijo so bili izvoljeni tov. Bajt, Rakovšček in Kosovel.

O drugi točki dnevnega reda — o našem položaju — referira tov. Križman: Nezadovoljstvo z obstoječimi razmerami v politiki je rodilo na Goriškem tretjo, agrarno stranko. Učiteljsko je že na svojem shodu dne 13. junija l. l. simpatično pozdravilo novo stranko. Ta stranka si je ustanovila svoje glasilo „Naš glas“. A tekom časa je voditelj te nove stranke, dr. Franko, izprevidel, da bi ta stranka težko dosegla kakih uspehov, zato se je začela pogajati z napredno in klerikalno stranko. Napredna stranka je odklonila pogajanje s klerikalno, ker jo ločijo načelna nasprotja. Nato so se nadaljevala pogajanja med agrarno in klerikalno stranko. Ker pa ni hotela klerikalna stranka v slučaju priklonjenja dovoliti niti nadaljnega izdajanja „Našega glasu“, niti tega, da bi si ohranila agrarno stranko političsko individualnost, ampak hotela popolno spojitve, niso hoteli agrarni delegati nadaljevati pogajanja.

Nato se je otvorila debata o tem poročilu. Prvi se oglasi k besedi „krščanskomisleči“ Likar, ki zahteva pojasnila, zakaj se prezira pri vseh akcijah društvo krščansko mislečih učiteljev, ki je del klerikalne stranke.

Odgovori mu tov. Križman, da se kot samostalen faktor z izrazito politično individualiteto pečamo le s samostalnim učiteljskim društvom, a njihovega društva ne smatramo za enakopravnega našim, ki se niso podvrgla še nobeni stranki in delamo po svojem prepričanju, ne po komandi drugih. Drugi razlog je ta, da ravnamo kot stan ter se v naših stanovskih zadevah oziramo le na stanovske organizacije, kar pa ni društvo krščansko mislečih, ker so udje tega društva povečini neučitelji. Slednjič preziramo njihovo društvo tudi zaradi predsednika, ki smo ga izključili iz našega društva, ker je delal samoto vsemu stanu.

V debato je posegel tudi dr. Tuma ter tov. Bajt in Možina, nakar se je sklenilo, da pristopi učiteljsko k agrarni stranki z deleži lista in s tem, da bo naročevalo strankino glasilo, ga širilo in podpiralo tudi moralno; a to le s pogojem, da ostane stranka samostalna, da bo „Naš glas“ izhajal tudi zanaprej. Stranka bo popolnoma neodvisna, sme pa sklepati z drugimi strankami poštene kompromise.

**Pisarna.**

LXIII.

Vprašanje: Na neki večrazrednici v r—škem okraju je zahteval pred božičnimi počitnicami nadučitelj na pregled vse uradne spise, med njimi tudi dnevnik. Domnevam pa, da je dnevnik last razrednika. Ali je torej razrednik primoran oddati v pregled tudi dnevnik?

Odgovor: § 136. novega šolskega in učnega reda dnevnika nima navedenega, pač pa ga v zmislu tega § predpisuje razpis deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 31. maja 1902, št. 345, ki ukazuje učiteljskim, da se mora vestno pripravljati na pouk ter spisovati učno snov za vsak dan in vsako uro posebej v posebnem dnevniku. Dnevnik je torej uradni spis, čeprav nimamo dotične tiskovine zanj. V zmislu § 136. šolskega in učnega reda mora pa paziti šolski vodja, da se uradni spisi pišejo v redu.

**Ne zabite**

„Učiteljskega konvikta!“

**Iz naše organizacije.**

**Kranjsko.**

Učiteljski krožek št. Vid pri Ljubljani ima svoj III. sestanek v četrtek, 16. januarja, ob 4. pop., pri „Slepem Janezu“. Posebnih vabil ne bo. Gostje dobro došli! Na snidenje!

**Štajersko.**

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj ima svoj občni zbor v četrtek, 16. prosinca, predpolno po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
  2. Dopisi.
  3. Poročila: a) tajnikovo, b) blagajnikovo, c) pevovodje, d) knjižničarjevo.
  4. Poročilo odbora za izvenšolsko delovanje. (Mavrič.)
  5. Poročilo poverjenikov listov.
  6. Volitve novega odbora.
  7. Poročilo o seji upravnega odbora „Zveze“ (Tomažič).
  8. Slučajnosti.
- Polnoštevilno udeležbo pričakuje odbor.

**Srednješolski vestnik.**

Naprosili so nas, naj damo svoj list na razpolago tudi srednješolskemu učiteljskim, ki ima sicer svojo organizacijo — „Društvo slovenskih profesorjev“ — a nima svojega glasila. Tej želji radi ustrezamo in otvarjamo v ta namen v svojem listu novo rubriko. Srednješolsko učiteljsko naj se je torej marljivo poslužuje. Ljudskošolsko in srednješolsko učiteljsko ima vendar skupno nalogo: dvigati kulturo slovenskega naroda.

\*\* Društvo slovenskih profesorjev objavlja: Ljudsko izobraževalno društvo „Akademija“ v Ljubljani prosi člane profesorskega društva, naj bi prirejali javna predavanja ne samo v Ljubljani, ampak tudi izven Ljubljane, zlasti na deželi. Imenovano društvo pozivlja svoje člane, naj se odzovejo temu povabilu ter naj prirejajo javna predavanja.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljsko!

## Književnost in umetnost.

Slava cesarju Francu Jožefu I. Tovarš Emil Adamič v Kamniku sestavlja in komponuje pod naslovom „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ spevoigro, ki je namenjena šolskim slavostim v letošnjem jubilejskem letu. Spevoigro bo lahko izvajati po ljudskih in srednjih šolah, pa tudi po raznih društvih. Pripravna bo tudi kot darilo. Za podlago ima štiri kitice cesarske pesmi ter proučevanje 60 letno vladanje cesarjevo. Že sedaj opozarjamo na to novo delo našega priznanega glasbenika.

**Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom.** Roman. Z avtorjevimi dovoljenjem poslovenil E. Kristan. Druga knjiga. Cena 2 K. — Izšla je druga knjiga tega znamenitega romana. Kdor je prečital I. knjigo, gotovo poseže tudi po tej. Tudi o drugi knjigi velja to, kar smo svojedobno povedali o prvi.

**Slovenske starše in vzgojevalce slovenske mladine** opetovano opozarjamo na izborni mesečnik „Domače ognjišče“, ki izhaja v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani vsako zadnjo soboto v mesecu, ter stane v s e l e t o s a m o dve kroni. „Domače ognjišče“ prinaša jako zanimive, koristne, aktualne članke o vzgoji otrok, njihovih hibah in čednostih, zlasti pa o zmotah in napakah staršev in slabih vzgojevalcev; končno prinaša dopise o delovanju učiteljskega in odgojevalskega, povesti in zanimive drobtine z vsega sveta. Malo imamo toli potrebnih in koristnih slovenskih časopisov kakor je „Domače ognjišče“. Naj bi se razširil ta lep list v vse slovenske hiše!

**„Zveza slovenskih pevskih društev“** je imela dne 29. pret. mes. v Ljubljani svoj občni zbor, ki je bil dobro obiskan. „Zvezi“ pripada sedaj 41 pevskih društev. Skupni letni dohodki znašajo za min. upravno leto 1379 56 K, stroški 508 65 K. Letne prispevke je plačalo le 17 društev. „Zvezina“ društva se porazdele po posameznih deželah tako: Kranjsko 14, Štajersko 9, Koroško 2, Primorsko 10; med pevci (895) je 158 sopranov, 116 altov, 101 prvi tenor, 116 drugih tenorjev, 196 prvih in 164 drugih basov. — Nasvetovala se je ustanovitev pevskih šol in tečaj za pevovodje. — Predsednikom „Zveze“ za l. 1908. je izvoljen dr. Ravnihar. V odboru so tudi tovariši V. Rus iz Kranja, A. Rapè iz Ljubljane in Caherl iz Ljutomera.

## Politiški pregled.

**\* Deželnozborske volitve na Kranjskem.** Kmetiške občine volijo 21. februarja, mesta in trgi 28. februarja, veleposestvo pa 6. marca.

**\* Zakon o belekranjski železnici** je cesar sankcioniral. Železnico začno graditi spomladi.

**\* Zakon o tajnih volitvah v štajerskih občinah** je priobčila „Grazer Zeitung“ v svoji novoletni številki. Zakon stoji v veljavo po 90 dneh.

**\* Deželnozborske volitve na Češkem.** „Prager Zeitung“ je razglasila volitve za češki deželni zbor. Kmetiške občine bodo volile dne 20. februarja, mesta in industrialni kraji dne 27. februarja, trgovske in obrtne zbornice 2. marca, veleposestvo 5. marca t. l. v krajih, določenih po zakonu.

**\* Tirolski deželni zbor** je bil s ces. patentom od 30. m. m. razpuščen in bodo razpisane nove volitve.

**\* Za deželnozborske volitve na Češkem.** Eksekutivni odbor češke socialno-demokratske stranke je priobčil povodom predstojajočih deželnozborskih volitev oklice, v katerem pravi med drugim, da bo narodni mir možen le tedaj, ako bo v deželnem zboru konec fevdalnega gospodstva ter pridejo v deželni zbor tudi zastopniki delavskega stanu.

**\* Državni zbor** ima prvo sejo po božičnih počitnicah v ponedeljek, dne 13. t. m.

**\* Matko Mandić,** znani istrski slov. poslanec, je obhajal na novega leta dan 25 letnico svojega političnega delovanja.

**\* Na Hrvaškem** imajo novega bana, in sicer je imenovan za bana baron Rauch. Rakodezavno vladanje je bilo torej kratko.

**\* Bosanska pragmatika.** Iz Sarajevskega poročajo, da je bosanska vlada izdala pragmatiko za uradništvo v Bosni in Hercegovini. S to pragmatiko se zabranjuje uradništvu, da se pridruži katerikoli politični struji ali stranki v deželi. Enako se jim prepoveduje kritika uprave, kakor tudi sodelovanje v vsakem privatnem društvu, kjer se kritikuje vlado, z nalogom, da vsak tak slučaj takoj prijavijo oblastni.

**\* Aneksija Bosne in Hercegovine.** Francoski listi so priobčili vest, da se Avstro-Ogrska tajno pripravlja, da koncem leta 1908 anektira Bosno in Hercegovino. Istočasno se ti listi podrobneje bavijo z avstro-ogrsko upravo teh zasedenih dežel ter strogo obsojajo preganjanje časnika, ki ne uživa nikake svobode.

**\* Amnestija za bosansko-hercegovske vojaške begunce.** Uradni list „Wiener Zeitung“ je objavil odlok cesarjev z dne 12. decembra 1907 o pomiloščenju bosansko-hercegovskih vojaških beguncev.

**\* Novi bolgarski proračun.** Točna vsota proračuna za leto 1908 znaša 126,900,000

levov; letošnji proračun je za pet milijonov levov večji nego lanski.

**\* Konfiscirani pečati.** Iz Budimpešte poročajo: V seji upravnega odbora županije Csik je šolski ravnatelj javil, da rabijo predsedniki šolskih odborov v romunskih občinah pečate z romunskim napisom. Takoj je bil izdan ukaz, da se ti pečati konfiscirajo.

**\* Protivojaška propaganda.** „Češko Slovo“, glasilo državnega poslanca Klofača, piše, da je vojno ministrstvo izdalo vsem poveljstvom v področju osmega vojnega zbora rezervatni nalog, v katerem se opozoruje na protivojaško propagando narodno-socialne mladine med vojaštvom, ter se zahteva, da se v poedinah vojašnicah poišče zaupnike narodno-socialne stranke, in ako se jih najde, odpošlje se jih na skrajno mejo monarhije v vojaške posadke na meji Bosne in Hercegovine.

**\* Preosnova srbske vojske.** Srbski skupščini je predložila komisija za preosnovo vojske poročilo, da je uprava vojske slaba in da jo je treba nujno preosnovati. Komisija je predlagala, naj se reorganizirajo tudi vojna sodišča.

**\* Vojne priprave Združenih držav.** Londonska „Times“ poroča iz San Frančiška: Iz dobrega vira se zagotavlja, da so bili generalni adjutanti držav Columbijce, Oregona in Washingtona pozvani od vojnega ministrstva v glavno mesto Washington, da poročajo glede obrambenih razmer ob morskimi obali in vezbanja milice v topničarski službi. Na Filipine se še vedno pošiljajo velike množine municije. Vojni material prevažajo ne le tovorni, marveč tudi poštne parniki.

**\* Združene države in Japonska.** „Frank. Zeitung“ javlja iz Novega Jorka: Vlada Združenih držav je glasom vesti ameriških listov potrojila zalogo municije na Filipinah — „Sun“ poroča, da si je Japonska nabavila velike množine solitra za pripravlanje eksplozivne snovi „sitose“. — Japonski poslanik v Washingtonu je odpotoval na Japonsko in se več ne vrne na svoje mesto, zamenja ga drug diplomat.

## Ali ste že obnovili naročnino za leto 1908?

### Jubilejski dar.

**Učiteljstvo — sebi!** Otvarjamo novo rubriko, kjer bomo priobčevali vse darove, ki jih bo bodoča tri leta prejemale „Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta“ v smislu današnjega uvodnega članka.

Doslej so darovali: Tov. E. Gangl, Jakobina Ganglova in Marija Ganglova iz Idrije po 10 K, skupaj 30 K; tov. Jakob Dimnik 10 K; tov. Slavoj Dimnik iz Postojne 3 K, učiteljski št. IV. leta Ivan Dimnik iz Ljubljane 2 K, gospa Jedert Slapšák, nadučiteljeva soproga v Vodica na Gorenjskem, 10 K s pripomočjo: V jubilejnem letu pa hočemo tudi učiteljeve žene prispevati za učiteljski konvikt; da se pa v denarnici naših ljubih mož ne bo preveč poznalo, jim obljubljam: „Prigospodinjstvu bomo hranile in za konvikt denar dobile.“ Gospa Jospina Dimnik, nadučiteljeva soproga v Ljubljani, 10 K. Živele darovalke in naslednice! — Skupaj 65 K.

### Vestnik.

**Učiteljski dobrotniki.** Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Trdka Leskovic & Meden, trgovina špecerijskega blaga na Jurčičevem trgu v Ljubljani 20 K; tov. Lojze Gorup v veseli družbi v Postojni prikošnjari 3 54 K; g. Fran Maselj, c. in kr. stotnik v Ljubljani, 2 K; tov. Rudolf Wudler iz Griž nabral pri sestanku v St. Petru v Savinski dolini ob priliki godovanja dveh Franceljnov 2 40 K; tov. Josip Ambrožič iz Čateža ob Savi za novo leto 2 K. Bog plati.

**Letnino za učiteljski konvikt** so plačali: tov. Janez Pokorn iz Horjula; tov. Martin Repič iz Rakovca; tov. Alojzij Račič, tov. Marija Račič in tov. Marija Vider, vsi iz Boštanja. Živili!

**Sotrudnikom.** Ob vstopu v 48. leto se obrača naš list do vseh sedanjih sotrudnikov in sotrudnic s prošnjo, naj mu ostanejo zvesti tudi letos. Dela je mnogo, zato bi moralo biti tudi mnogo delavcev. Od dopisnikov pa si želimo tudi reči, ki je pri listu med glavnimi stvarmi. Naj nam pošiljajo rokopiše o pravem času: članke in daljša poročila takoj začetkom tedna, drobne vesti pa moramo imeti vsaj do srede opoldne. Kar pride pozneje, ne more več v list dotičnega tedna. Vedno naj uporabljajo samo naslov, ki je označen na čelni strani. — Poročila naj bodo točna, jedrnatna in aktualna. Okrajna učiteljska društva — in sicer vsa in gotovo! naj nominujejo po svojem okraju, recimo za vsak sodni okraj, po enega

zanesljivega dopisnika, ki nas bo obveščal takoj in redno o vsem in vsakem, kar se dogodi v okraju in utegne zanimati naše bralce. Kdor sprejme ta posel, postane zanj obvezna dolžnost; to zahteva moška čast. Le na ta način se da organizovati naše redno in stalno sotrudništvo. Takega obsega lista ne zmore samo urednik, pa če bi ne bil nič drugega. Zato je treba skupnega dela, da pospešimo skupne zadeve. Mi: prosimo; vi: bomo!

**Proti učiteljstvu.** Sobotni „Slovenec“ piše doslovno: „Učiteljski Tovarš“ od 3. t. m. z ozirom na naša izvajanja, da bomo liberalne zagrizence med učitelji pogladi, kamor spadajo, za dobre in vestne vzgojevalce ljudstva pa poskrbeli, piše sledeče: „Naj se zgodi tako! Naj pridejo vsaj dobrim učiteljem dobri časi, druge naj vzame vrag, če je že tako določila „Slovenčeva“ volja! Samo prosimo, po katerem zakonitem določilu? Gospodje očitno mislijo vedno le na povišanje svojih plač, češ, če jih boste povišali, jih boste morali vsem in ne boste mogli razločka delati kakor tudi nebeski oče ne, ki pusti solnce sijati na dobre in slabe. No, nam se pa to ne zdi ravno glavna stvar. Prvo kar liberalni učitelji potrebujejo, je moralna podpora od strani ljudstva in povišanje njihovega ugleda, da morejo uspešneje delovati. Tega pa liberalnim hujšakcem med kranjskimi učitelji nihče drugi ne more dovoliti kot ljudstvo samo, ki je v tem oziru suverenno. Mi pa nič drugega ne pravimo kot to: Aktivna rezistenca proti škodljivemu ljudstvu na vsej črti! Boj proti njim v vsakem društvu in v vsakem zastopu! Zato nobenih zakonitih določil ni treba. Zgled po drugih kroninah kaže, da tudi krajni šolski zastopi kaj premorejo, ako se postavijo. Ljudstvo kratkoročno ne mara liberalnih „vzgojevalcev“ mladine, ampak hoče krščanske, ki ga ljubijo in umevajo. Brez zakonov vam pokažemo vrata. Bomo videli, koliko boste napravili sami, kako boste prenesli svojo „splendid isolation“! Zelo smo radovedni. — Taka pisava „Slovenčeva“ je čisto navadno hujskanje in nič drugega. Posvečeni in neposvečeni uredniki tega lista alarmirajo proti učiteljstvu pravo vojsko, a k sreči samo proti „liberalnim hujskačem med kranjskimi učitelji.“ Iz tega se vidi, da ne sega moč teh podpihivalcev preko mej blažene dežele Kranjske. Če se zgodi kje kako tolovajstvo in če pride neuko ljudstvo zaradi tega v konflikt z zakonitim določili, bomo vedeli kje je temu iskati vzroka. Takrat se utegne zgoditi, da pokažejo vrata narodovim zavodnikom, in sicer ona vrata, ki jih zapirajo — jetničarji. Saj menda vendar še vedno veljajo zakoni tudi na Kranjskem, kjer poganja klerikalno rokovanjstvo najbujnejše cvetove. Na boj proti nam odgovorimo z bojem proti njim. Prevzetni in domišljivi gospodje naj blagovolijo vzeti na znanje, da še ni vseh dni konec in da so še danes resnične besede, ki pravijo, da pade pod mečem tisti, ki hodi z njim okrog. Sicer se pa „Slovenčeva“ sirovosti obsojajo same.

**Duhovitost.** „Slovenec“ ne zna biti samo sirov, ampak vsake svete čase je tudi duhovit. Prijatelji našega lista so mu „liberalni glupci Ganglova papirja.“ Če to ni duhovitost, potem duhovitosti sploh ni! Kaj pa, ako naš list, njegov napredek in ugled grize njega — „Slovenca“? To bo to!

**Kavalirstvo.** Med tedenskim pregledom je napravil kavalirski „Slovenec“ v talarju lep poklonček — učiteljcam! Celibatar se laska ženskam — huj! Pravi namreč: „Učiteljce so zborovale 21. decembra. Glede taktosti in finih manir se je njihovo zborovanje odlikovalo od zborovanja moških kolegov.“ — Pri zborovanju „moških kolegov“ je bil navzoč „Slovenčev“ poročevalec; ta naj, če ima kaj moštva in poštenosti, izpove, kaj je bilo na zborovanju „moških kolegov“ netaktnega in nefinega. Če pa se bo lagal in zavijal resnicu, se utegnejo „moški kolegi“ prihodnjič spomniti „Slovenčeve“ teorije o kazanju vrat!

**Gostinčar — govornik in še kaj drugega!** Ljudje božji ali veste, kdo je Gostinčar? Gostinčar! To je človek, ki naj vsak dan desetkrat zahvali Boga, da se je v ljudski šoli naučil branja in pisanja! Sicer bi ne bil državni poslanec in bi ne imel svojega lista, ki se imenuje „Naša moč“, in bi ne delal časti svoji domovini! Kadar nima drugega posla — razen da pobira dijete, sramoti v svojem listu učiteljstvo, moške kolege in ženske kolegije. Glede zadnjih je drugačnega mnenja nego njegov kolega in kavalir v „Slovenčevem“ uredništvu. Ta mu nemara navije ušesa, ker mu hodi v škodo. Poročajo nam, da piše Gostinčarjeva „Naša moč“: Učiteljstvo dobi batine od ljudstva. Učiteljstvo spada na klop, kjer ga bo izobraževalo ljudstvo. Učitelji so mu „šomaštri“, učiteljice „šomaštrice“, ki jim očita nepoštenost. Učitelji niso dostojni člani človeške družbe; predstavljajo višek nevednosti... O Pesku pravi, da je govoril na zborovanju v „Narodnem domu“ — teletenško in sirovo! — Samo tega ne pove „Naša moč“, kdo je osel in ignorant. Morda bi lahko to povedal kdo drugi, mi seveda nečemo, ker nismo imuni. A besede „Naše moči“ smemo ponavljati: teletenško in sirovo! Seveda bi bilo dobro, ko bi koga drugega položili na klop in mu nabrašili petindvajset prav gorkih in zaslužnih. Drugačnega odgovora ne zasluži človek, ki

mu je teletenstvo in sirovost moč „Naše moči“!

**Somišljeniki!** Agitujte za naš list med učiteljstvom. Učitelj ali učiteljica brez stanovskega glasila je suha veja v našem stanu. Če sploh kedaj, nam je posebno dandanes potrebna stanovske samozavesti. Le pogledjte delavstvo, koliko žrtvuje za stanovske liste in stanovsko organizacijo. In mi? Marsikdo in marsiktera si domišljuje, da si ne more na leto pritrpati 8 K za „Učiteljskega Tovarša“. To ni res! Kdor se zaveda, da je učitelj, že spravi navzlic draginji in slabim plačam osem krone na leto za stanovsko glasilo, ki je dandanes potrebno vsakemu, kakor ribi voda. Torej, tovariši in tovarišice, otresimo se nezavednosti, zaspanosti in nebrizičnosti ter stopimo z novim letom vsi v vrsto naročnikov in sotrudnikov našega izbornega glasila „Učiteljskega Tovarša“! Tovarš, če prideš v družbo s tovarišem pozdravi ga: „Ali si naročnik „Tovaršev“? Tako storite tudi ve, cenjene tovarišice. Naš klic bodi: Vsaka učiteljica in vsak učitelj bodi naročen na „Tovarša“, vsaka šola pa na „Popotnik“, „Zvonček“ in „Domače ognjišče“.

**Kdor ni z nami, je zoper nas.** Tovarši, skrbite, da bo „Učiteljski Tovarš“ na razpolago v vseh čitalnicah in bralnih društvih, kjer ste vi člani. Zahtevajte „Tovarša“ v vseh gostilnah in kavarnah, kamor zahaja učiteljstvo!

**Domače ognjišče** nastopi drugi letnik. Tovaršice in tovarišice prosimo, da list širijo med ljudstvom in mu pridobivajo naročnikov. Novim naročnikom pošljemo radi zadnjo številko brezplačno na ogled; prosimo naj se nznajijo Učiteljski tiskarni naslovi onih, ki bi se hoteli naročiti na Domače ognjišče. 1. in 9. številka prvega letnika sta nam pošli; vse ostale številke se pa še dobe.

**„Naš List“**, ki izhaja v Kamniku, se s hvalevredno vnetostjo zavzema za učiteljstvo. Prav je tako! Predali „Našega Lista“ so narodnemu učiteljstvu na razpolago. Podpirajmo torej ta časopis, saj je le za nas dobro, ako govore odločno in jasno besedo o učiteljstvu tudi ne učiteljski listi!

**Odprava tajne kvalifikacije.** Družbe sv. Cirila in Metoda šolski odsek je v svoji seji dne 20. grudnia 1907 storil jako važen sklep: odpraviti tajno kvalifikacijo v oziru družbenih učiteljev. — Otroški vrteci se reformirajo, načrt je sestavil učitelj Skulj; ko ga vodstvo odobri, postane navdilo vsem družbinem vrtecem. — Sole se bodo nadzorovale intenzivneje, nadzornik stopi v dotiko tudi z ljudstvom, vse delovanje naj je v evidenci. — Družba bo v proslavo Bleiweisa in Vodnika izdala knjižico, pisano v mladinskem tonu, oskrbela pa tudi umetno izdelanih razglednic teh dveh velikih slovenskih mož. — Z zadovoljstvom pozdravljamo sklep o odpravi tajne kvalifikacije. To je vsaj nekaj modernega duha!

**V Kokri v kranjskem okraju** je do 20. t. m. razpisano mesto učitelja voditelja. Razpis, ki smo ga dobili, je nemški. V Kranju ne znajo slovenščine.

**Čebelarstvo.** Občni zbor čebelarke podružnice v Škofji Loki se vrši 19. t. m. ob 1. uri popoldne. Predava o umni čebeloreji tov. A. Ličkozar. — Čebelarica podružnica v Kranju ima občno zborovanje dne 12. t. m. ob 2. uri popoldne v šoli na Primskovem.

**Nemška šola v Tržiču.** V Tržiču otvorijo enorazredno nemško šolo, ki jo bo vzdrževal „Schulverein“. Kakor čujemo, delajo Nemci na to, da bi prevzel vodstvo te šole tržički učitelj Karel Miklitsch, kateremu izkušajo preskrbeti pri šolski oblasti dopust, da bi lahko vodil šulferevsko šolo. Nemci so baje storili že v tem oziru vse korake pri okr. šol. svetu v Kranju, kjer se jim je baje obljubilo, da se bo ugodilo njihovim željam. „Gorenjec“ pravi: Opozorjamo poklicane faktorje na to nemško nakano ter jih pozivljamo, da store, kar jim veleva narodna dolžnost. Ta bi bila lepa, da bi dežela plačevala Miklitscha za to, da bi vodil šulferevsko šolo.

**Celjske ljudske šole** so zaradi ošpice med otroci zaprte do 15. januarja. Zaprt je tudi prvi razred meščanskih šol.

**Imenovanje na mariborskem učiteljskem.** Imenovana sta za glavna učitelja Frid. Novotny iz Iglave in dosedanji vladniški učitelj — Gabriel Majcen, ki je nedavno provzročil s svojim krivičnim postopanjem štrajk četrtoletnikov. S tem je kaznen štrajkujočih seveda jako poostrena. Če bi človek smel, bi dejal, da je tako ravnanje — škandal. Toda mi ne pravimo tega!

**Umrla** je dne 26. pret. m. v 46. letu svoje starosti po komaj 4 dnevni a mučni boleznici gospa Marija Trebše, rojena Kranjec, soproga tov. Andreja Trebšeta, nadučitelja na Srpenci. — Njene telesne ostanke so izročili materi zemlji dne 28. decembra. — Kako je bila blaga pokojnica priljubljena povsod, se je pokazalo s tem, da je prihitelo vse polno ljudstva od blizu in daleč izkazati ji zadnjo čast. Došlo učiteljstvo, na čelu mu c. kr. šol. nadzornik g. Andrej Lašič je zbralo mesto venca svoji nekdanji tovarišici znesek 20 K 16 h, ki se ga je odposlalo družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljano. — Rajnici blag spomina, potrtemu tovarišu in ostalim pa naše iskreno sožalje.

**Podelitev Leopold Filipove ustanove za učitelje.** Ta ustanova v znesku

89 K 13 h so dobili za leta 1908. 1909 in 1910: pomožna učiteljica Ivan Weber v Verdrenju in Josip Mihelič v Selu, provizorična učiteljica Anton Knap v Vrbačah in Franc Kermelj na Sentjurski gori, definitivni učitelj Ignacij Labernik v Lesah in provizorična učiteljica Antonija Vižin pri Sv. Trojici. — Leopold Filip je napravil dne 15 oktobra 1859 l. ustanovo, ki jo podeli kranjski deželni šolski svet onemu učitelstvu na kmetih, ki je najslabše plačano.

**Hrvaško učiteljske v Kastvu.** „Wiener Zeitung“ objavlja: Naučni minister je imenoval voditelja obrtne nadaljevalne šole v Kastvu, Mateja Šepića, provizoričnim glavnim učiteljem na hrvaškem učiteljskem v Kastvu.

**Novo društvo v varstvo zanemarnjenih otrok.** C. kr. namestništvo v Trstu je vzelo na znanje pravila novega „Društva za varstvo zanemarnjenih otrok za sodni okraj Kobarid s sedežem v Kobaridu.

„Schulverein“ in „Lega Nazionale.“ Te dni je izdala uprava Lega Nazionale za Trentin italijanski prevod poročila o delovanju in napredovanju nemškega Schulvereina v Tridentu, na čisto italijanskih tleh. Naši Italijani prelivajo grenke solze zaradi nevarnosti, ki grozi njihovim krajem od nemške strani ter pozivljajo svoje, da pošteno pomagajo Legi Nazionale, ki ne more odbijati navalov Schulvereina. — In res dela to društvo duže. Posejalo je po vsem Tridentu male, drobne nemške kolonije, v katerih so družbine šole prave nemške trdnjave. Pet tisoč razkropljenih Nemcev zna delati skrbi 35.000 Italijanov! To je žalostno dejstvo, nasproti kateremu ne moremo ostajati ravnodušni ni mi Slovenci in Hrvatje. Zakaj na vsak način Nemci napredujejo od ene ali druge strani, ali vedno proti našemu morju in našim krajem. Italijani pa ne morejo nikakor preprečiti te nemške poplave. Zakaj? Ker so sami krivični in pravi zločinci nasproti nam, svojim sosedom, Hrvatom in Slovenem, katere tlačijo in raznarodujejo mnogo brezobzirneje, nego delajo to Nemci v Tridentu. Zaman je sklicevati se na etičnost narodne borbe za samoobrambo, ko se v tem pogledu greši uprav tam, kjer bi se moralo dokazati, da se pravičnost in etičnost te borbe pripozna absolutno in n a s p r o t i v s e m ! Italijani-mučeniki v Tridentu ne morejo zadobiti simpatij ni naših ni nikogar drugega, dokler so na isti način zločinci proti naši deci in našemu narodu. Lega bo mogla odbijati Schulverein tedaj, ko bo pravičnejše zastavljala svoje moči, ko ne bo raznarodovala nas, ki branimo svoje otroke!

**Izjava.** Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda nam poroča: „Slovenski Gospodar“ piše v svoji št. 58. z dne 19. grudnia 1907 v notici na tretji strani, da so se šolske sestre na družbeni šoli na Muti morale umakniti z Mute, oziroma, da so same prostovoljno odpovedale zaradi raznih napadov radikalnega dijaštva in nehonetnega postopanja odbora družbinega. Na to povsem neutemeljeno in za družbino vodstvo žaljivo predbacivanje si dovoljujemo vsled vodstvenega sklepa z dne 27. grudnia 1907 na podlagi aktov konstatirati tale dejstva: Na Muti je imela družba doslej enorazredno deklislo šolo, ki so jo oskrbovale častite šolske sestre iz Maribora. Kmalu po otvoritvi te šole so se pri vodstvu oglašali različni rodoljubi duhovniškega in posvetnega stanu z nasveti, naj se šola spremeni v mešano dvorazrednico, ker šola samo za deklice ne donaja zadostne koristi. Tako je n. pr. č. g. kaplan Josip Somrek v Marenbergu v dopisu z dne 29. septembra 1900 stavil te tri nasvete: 1. da se šola razširi v dvorazrednico, 2. da se sprejmejo dečki, kar je glavna stvar pri obmenjeni šoli, in ker tudi kmetje in delavci to žele, 3. da se nastavi moška učiteljska moč. — Tudi odborniki obeh podružnic mariborskih so z dopisom z dne 15. marca 1907 prosili, naj izkuša družba preje kot mogoče ustanoviti tudi deško šolo na Muti, ter so naglašali, da je treba nastaviti za deško šolo poštenega, vernega, delavnega, vestnega in neomadeževanega učitelja. V 185. vodstveni seji je sedanji odbor sklenil na Muti otvoriti dvorazrednico za dečke in deklice. Na to so častite šolske sestre v Mariboru s pismom z dne 15. septembra 1907, št. 121 pisale to-le: „Predstojništvo vpraša in prosi določnega odgovora, če namerava slavni odbor družbe s to novo ureditvijo mutske šole odpustiti šolske sestre, ali jih če še nadalje uporabiti za pouk in v kakem razmerju.“ — Na to jim je družba z dopisom z dne 25. septembra 1907, št. 1274 naznanila, da je družba res sklenila šolo na Muti razširiti v mešano dvorazrednico — in pristavila tole: „Ker pa je v svrhu izvršitve tega sklepa treba zadostiti mnogim predpogojem in ker odbor po svojem tehniškem izvedencu šele študira vprašanje, se li bo dvorazrednica dala spraviti v naše poslopje, Vam danes ne moremo dati nobenega določnega odgovora. Zato Vas prosimo kratkega potrpljenja z zagotovilom, da Vam pravočasno pišemo, ko bode mogoče storiti kak definitiven sklep.“ Na vodstveno prošnjo si je preteklo jesen g. nadinženir Jul. Hilbert kot tehniški strokovnjak ogledal graščino in vsa druga gospodarska postopja, ter pozneje vodstvu izročil utemeljene nasvete o prezidavah in popravah bodisi sploh, bodisi zaradi pridobitve druge šolske sobe. V seji dne 6. novembra 1906 je vodstvo predlogom g. nadinženirja

Hilberta pritrnilo in z dopisom z dne 7. novembra 1907 se je častitim šolskim sestram na Muti naznanilo, katere poprave in prezidave se morajo izvršiti na družbinem poslopiju, ter da bode ta popravila in preuredbe nadzoroval član družbinega odbora gospod Pahernik. Na ta dopis so častite šolske sestre v Mariboru z dopisom z dne 9. novembra št. 147 odgovorile to-le: „Ker vodstvo šolskih sester v Mariboru ni dobilo na prošnjo glede mutske šole nobenega določnega odgovora, pač pa zagotovilo, da se osnuje na Muti v kratkem dvorazredna mešana šola, sklepa, da namerava družbino vodstvo glede učiteljskega osebja uvesti stanje, vsled katerega bi ne bilo več mogoče šolskim sestram poučevati na tamošnji šoli. Raditega se usoja vodstvo šolskih sester v Mariboru družbi sklicujoč se na pogodbo, odpovedati oskrbovanje šolskega pouka na Muti in javiti, da šolske sestre ostanejo le pod pogoji, ki so jim zajamčeni v pogodbi z dne 8. grudnia 1896 št. 3703, oziroma z dne 17. julija 1903, št. 2323, torej samostojno, kakor do sedaj na Muti do 30. septembra 1908.“ V tem dopisu šolske sestre ugovarjajo nekaterim popravilom, češ, da so za časa njihovega bivanja na Muti nemogoča in da bi jih taka popravila in preuredbe motile v njih posesti. — Ugovorom radi preuredb v poslopiju je vodstvo z dopisom 11. novembra 1907 v toliko ustreglo, da je naročilo edinoledno priredbo druge šolske sobe, priredbo prostorov za pisarno in učila se pa odloži do časa izselitve šolskih sester. Dopis o odpovedi je vodstvo na podlagi vodstvenega sklepa rešilo z dopisom z dne 2. grudnia 1907, št. 1759: „Častitim šolskim sestram v Mariboru. — Na cenjeni dopis z dne 9. novembra 1907, št. 147, se častitim šolskim sestram naznanja, da je vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v seji dne 25. novembra 1907 odpoved oskrbovanja šolskega pouka na Muti in naznanilo, da se velečastite šolske sestre iz Mute izselijo dne 30. septembra 1908 vzel obzhalje na znanje. Pri tem se je konstatovalo, da vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda pri svojih dosedanjih ukrepih v zadevi družbine šole na Muti ni storilo ničesar, kar bi moglo dati kak utemeljen povod za napade, ki so se vršili po javnih listih na družbino vodstvo, in kar bi onemogočilo daljše sodelovanje častitih šolskih sester na Muti. Dalje je vodstvo v isti seji sklenilo, če bode le mogoče pričetkom prihodnjega šolskega leta, t. j. o Veliki noči 1908 na Muti otvoriti prvi razred mešane ljudske dvorazrednice. Poleg tega razreda še ostane drugi razred deklislo šole, v katerega pridejo deklice, ki pohajajo sedaj v prvi razred deklislo šole. Za pouk na mešanem prvem razredu se nastavi posvetna učiteljska moč, glede pouka v drugem razredu pa se naprosijo častite šolske sestre, da istega oskrbujejo pod dosedanjimi pogoji do 1. septembra 1908, t. j. do časa svoje izselitve. — Častite šolske sestre v ljubno prosimo, da sprejem tega dopisa družbi potrdijo ter obenem naznanijo je-li hočejo pouk v drugem deklislem razredu oskrbovati do 1. septembra 1908.“ Častite šolske sestre so na ta odlok z dopisom z dne 17. grudnia 1907, št. 162 javile: „da ni mogoče, dasi bi (predstojništvo) rado ustreglo želji slavne družbe, oskrbovati pouka v drugem deklislem razredu do 1. septembra 1908 zajedno z moško učiteljsko močjo, ker se to ne strinja s pravili redovništva.“ To so fakta, na podlagi teh fakt blagovoli slavno občinstvo soditi, je li vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v tej stvari postopalo res — nehonetno.

## Razgled po šolskem svetu.

— **Rockefeller za vseučilišče.** Kakor javljajo iz Novega Jorka, je znanj milijonar Rockefeller daroval vseučilišču v Čikagu dva milijona dolarjev za pokritje primanjkljaja v minulem akademskem letu. Rockefeller je doslej daroval za to vseučilišče že 23 milijonov dolarjev.

— **Novi učiteljski zakon za Bosno in Hercegovino** je bil v uradnem časopisu objavljen na dan novega leta. Po tem zakonu bo učitelstvo v teh dveh deželah pomnoženo, toda še ne tako, kakor bi bilo treba. Sicer je pa učitelstvo tamkaj dobro organizovano in izbojuje sčasoma še boljih uspehov.

— **Bolgarsko vseučilišče.** Bolgarsko naučno ministrstvo je izdelalo zakonski načrt, s katerim se na bolgarskem vseučilišču ustanovi tehniška fakulteta.

— **Koncert za otroke.** Čehi store mnogo za svojo mladino tudi v umetniškem oziru. Dne 19. novembra pret. l. se je vršil v Pragi v dvorani Rudolfini že drugi veliki umetniški koncert za otroke. Pri tem koncertu so sodelovali prvi umetniki ter so se izvajale same umetniške orkestralne in pevске točke. Mladina je bila nad vse navdušena. — Ali bi ne mogla „Glasbena Matica“ kaj enakega prirediti za slovensko mladino v Ljubljani?

— **Bivši vseučiliščni prof. Schwing.** Umril je v Pragi v 62. letu svoje starosti bivši vseučiliščni profesor na medicinski fakulteti češkega vseučilišča, vladni svetnik dr. Karel Schwing.

— **Dr. Swida — dvorni svetnik.** „Wiener Zeitung“ je objavila dne 31. decembra: Cesar je z najvišjim odlokom od 22. decembra t. l. podelil deželniemu šolskemu nad-

zorniku dr. Franu Swida v Trstu povodom njegovega zaprosenega umirovljenja naslov dvornega svetnika.

— **Učitelstvo v Zedinjenih državah.** Učnih oseb je v tej državi 500.000, med njimi je 4/5 učiteljic. Učencev je 16.000.000. Šolski stroški znašajo 1300 milijonov kron. V Novem Jorku prejemajo učitelji po 3500 K na leto, a ne morejo izhajati s to vsoto v tem velikanškem mestu. O slabih plačah so napisali že isto literaturo. Po vsem svetu — ista pesem.

— **Častno darilo.** Deželno učiteljsko društvo v Šleziji je darovalo svojemu nekdanjemu zaslužnemu predsedniku Schuligu častno darilo 2000 K.

— **Kongres ruskih vseučiliških rektorjev** se je vršil te dni v Petrogradu. Rektorji so razpravljali o položaju, ki je nastal v zadnjem času na ruskih vseučiliščih. Rektor kijevskega vseučilišča je zaradi nedavnih nemirov na kijevskem vseučilišču krivil policijo in oblastnike, ki so se, namesto da so pustile, da dijaki svoje stvari sami rešujejo, mešali mednje in izzvali še večje nemire. Profesorji bi se že z dijaki sporazumeli. Kar se tiče varšavskega vseučilišča, se tamošnje dijaštvo bori za to, da zavlada na njem povsem poljski vpliv. Na to ne more naučno ministrstvo nikakor pristati in zaradi tega ne more dovoliti, da se to vseučilišče na novo odpre. Varšavski rektor Karskij je branil varšavsko vseučilišče ter dokazoval, da se varšavskemu vseučilišču kratijo vse reforme in privilegiji, ki jih dobivajo ruska vseučilišča. Naj se varšavskim profesorjem ne vežejo roke, a on uredi s svobodnimi profesorji varšavsko vseučilišče, kakor želi to ministrstvo. Varšavskemu rektorju je takoj odgovoril naučni minister Kaufman, da ne more ruska vlada ničesar popustiti niti dati kakih olajšav za rešitev vprašanja varšavskega vseučilišča. — Končno se je razpravljalo tudi o nekih proforskijh vprašanjih, kakor tudi o večji kontroli na vseučiliščih od strani ministrstva. Po daljši razpravi je večina rektorjev sklenila, da je sedanja kontrola ministrstva povsem dovoljna in da ni strožja kontrola nad vseučilišči z ničemer opravičena niti potrebna.

## Z gospodarskega polja.

— **Perutninarstvo zadrugo za Kranjsko** so osnovali dne 2. t. m. v Ljubljani.

— **Vozniko je znižala državna železnica** ob nedeljah in praznikih na gotovih postajnih zvezah na Koroškem za prijatelje zimskega športa. Seveda mora dotična oseba dokazati, da se pelje po železnici le zaradi zimskega športa.

— **Minister za poljedelstvo dr. Ebenhoch** je naslovil na gozdarske in domenske direktorje naredbo, s katero nalaga gospodarskim organom v dolžnost, naj bodo vljudni in dobrotni v občevanju s prebivalstvom. V naredbi je rečeno: „Polagam veliko važnost v to, da se ne stavlja z odurnim in gospodovalnim nastopanjem prebivalstva na deželi v neprijetno nasprotstvo do drž. gozd. uprave in da se ne otežuje s tem potrebnega koncilijantnega občevanja; pričakujem za trdno, da se toliko s treznim osebnim taktičnim vplivanjem, kolikor v slučaju potrebe z energičnim nastopom posreči vzdržati, oziroma vspostaviti uspešno sporazumljenje med vsemi gozdarskimi organi na eni, in onimi sloji prebivalstva — posebno na deželi — ki so z uravnavanjem velikega števila interesov, posezajočih v praktično gospodarsko življenje, navezani na to, da mu organi drž. gozdarske uprave gredo razumno na roko.“

— **Malo loterijo odpravijo?** V finančnem ministrstvu razpravljajo o načrtu, bi li ne kazalo odpraviti male loterije ter uvesti razredno loterijo, kakor že obstoja v drugih državah.

— **Občni zbor „Slov. čeb. društva za Spodnje Štajersko“** se je vršil dne 28. pr. m. v mali dvorani „Narodnega doma“ v Celju. Bile so zastopane skoraj vse podružnice po svojih delegatih. Iz tajnikovega poročila povzemljemo sledeče: Slov. čeb. društvo šteje danes 20 podružnic z nekaj nad 500 članov. V tekočem letu se je ustanovilo 6 novih podružnic. Vzmiljenih je letos 2530 ljudstev s premakljivimi in 1530 z nepremakljivimi sati. Neorganizovanih čebelarjev je še okolo 1276 z 2207 panji. Bučelarsko leto je bilo letos skoraj povsod prav povoljno. Društveniki so pridelali 12.390 kg medu in 393 kg voska. Izborni društveno glasilo „Slov. Čebelar“ je romal v 515 iztisih na Štajersko. Društvo ima 1413 K 20 v dohodkov ter ima koncem leta 198 K 50 v prebitka. Za prihodnje čebelarsko leto se je izvolil sledeči odbor: Kurbus Tomaž, nadučitelj na Slivnici, predsednik; Sivka Anton, nadučitelj v St. Jurju ob j. žel., tajnik; Kosi Anton, c. kr. poštni oficijal, blagajnik; Strelec Ivan, nadučitelj, prof. Zelenik, c. kr. sodni pristav A. Zdošek in veleposestnik I. Samec, odborniki.

— **Nemški štajerski obrtniki** so sklenili prirediti jeseni leta 1908, jubilejsko obrtniško razstavo v Gradcu.

— **Vinska kupčija** se je zadnji čas na Goriškem nekoliko izboljšala. Prišlo je več trgovcev z Dunaja in s Češkega. Vipavsko vino plačujejo po 30 do 36 K, brisko pa po 33 do 36 K hektoliter. Vino, ki ni vrelo na tropinah in ima blede barvo, plačujejo za dve kroni

dražje nego drugo vino. Prav trdega vina pa nočejo ti kupci niti imeti.

— **Štrajki v Avstriji leta 1906.** Trgovinsko ministrstvo je izdalo statistično poročilo o štrajkih v Avstriji leta 1906. Iz tega poročila je posneti, da se je štrajkovo gibanje leta 1906. znatno povečalo. V tem letu je bilo skupno 1083 štrajkov na 6049 obratih z 276.424 delavci. Od teh je prostovoljno štrajkalo 153.688 oseb, dočim je bilo 13.098 delavcev prisiljenih praznovati. Največ štrajkovev je pripadalo rudarstvu, namreč 25 2 odstotkov vseh štrajkovev, potem tekstilni industriji (18,7%), tovarnam za predelovanje kovin (10,7%) in stavbeni stroki (10%). Štrajkovo gibanje je trajalo v največ slučajih (62,2% vseh štrajkov) 1—10 in povprečno v vseh štrajkih 16,9 dni. Vzroki štrajkovevke gibanja so bili kakor navadno nezadovoljnost z mezdo, oziroma delavni čas.

— **Avstro-ogrška banka** je imela 30. pret. m. izredni občni zbor, na katerem je generalni svet stavil predlog: „Občni zbor izvoli skleniti, naj se generalnemu svetu da pooblastilo, vložiti prošnjo na obe vladi za nadaljno podaljšanje privilegija.“ Predlog je bil enoglasno sprejet. Pokazalo se bo, ali bodo Madžari, katerim se tako muči ustanoviti samostojno državno banko, imeli toliko moči, da odklonijo prošnjo za podaljšanje bančnega privilegija. Sedanje razmere na svetovnem denarnem trgu so madžarskim težnjam po svoji državni banki skrajno neprijetne in gotovo je, da bodo tudi v bodoče milostivo uživali ugodnosti, ki jih jim dajejo dobro utrjene avstrijske finance in skupna državna banka.

— **Povišanje davka na špirt.** Vlada bo uporabila dohodke iz povišanja davka na špirt za saniranje deželnih financ. Vlada pripravljala zakonski načrt, ki ga spomladi predloži parlamentu. Dandanes znaša davek na kontingentirani špirt po 90 K na en hektoliter ter bo po vladnem načrtu zvišan za 30 do 40 K na en hektoliter; tarif na nekontingentirani špirt bo povišan na 144 do 154 K na 1 hl. Sedanje razpetje (razlika) v znesku 20 K med kontingentiranim in nekontingentiranim špiritom bi se zvišalo na škodo industrijalnih tvornic za špirt za 4 K na 1 hl. Po novi ureditvi kontingentirani se bo industrijalcem kontingent znižal, kmetijskim izdelovalcem pa povišal. Danes znaša množina kontingentiranega špirta 1.017.000 hl na katere bi znašal povešek davka 30 do 40 milijonov kron. Anketa o saniranju deželnih financ, ki bi se bila imela izvršiti že novembra, bo šele januarja meseca na Dunaju.

— **Parobrodno društvo Dalmacija.** Te dni prične plovno službo društvo „Dalmacija.“ Društvo prevzame v glavnem dve progi: Trst-Korčula in Trst-Metković. Vsako nedeljo ob 8. uri v jutro bo odhajal iz Trsta brzi društveni parnik v Korčulo, a vsak ponedeljek in soboto ob 5. uri popoldne isti brzi parnik v Metković. Vsako sredo bo odhajal poštni parnik popoldne v Metković, a vsako soboto ob 5. uri zjutraj v Spljet. Ta poslednji se bo ustavljal tudi v kvarnerskih lukah.

— **Mandžurska železnica.** Iz Pekinga poročajo, da se bivši ruski finančni minister Šipov pogaja s kitajsko vlado zaradi dogradnje karbinske železnice in zaradi koncesije v Mandžuriji.

## Raznoterosti.

× **Barve pri cveticah.** Tudi pri cveticah je med vsemi barvami najpogostejša rumena barva, ki se javlja v 808 vrstah. Potem pride bela pri 687 vrstah, rdeča pri 504, zelena pri 313, modra pri 157, izpremenljiva pri 136, vijoličasta pri 122, večbarvna pri 68 vrstah. Rumena barva se nahaja pri divjih cveticah na neravnem, rekultiviranem zemljišču, v gozdu je najštevilnejše belo cvetje, zeleno pa na vlažnem zemljišču in na morskih obalah.

× **Kultura v Abesiniji.** Abesinija se v kulturnem pogledu čimdaljebolj razvija. Nedavno je cesar Menelik izdal dekret, s katerim je bilo ustanovljeno prvo ministrstvo po evropskem vzorcu. Vsak minister dobi po enega evropskega svetovaleca, ki bo imel čast državnega predsednika. V prestolnici je zgrajen velik dvonadstropni hotel z evropskim komfortom. Razen tega se gradijo tudi železnice.

× **Punt v šoli.** V Djakovo so se učenci spuntali proti učitelju ter prišli v šolo oboroženi z noži, a vodja puntarjev 13 letni Damjanović je imel celo revolver. Učitelj je pravočasno zvedel za zaroto ter poklical orožnike, ki so dečke razorožili.

× **Jubilejno svetinjo za kmečke župane** je ustanovil nižjeavstrijski deželni zbor. Svetinje se razdele že ta mesec ter jih bodo nosili župani okoli vratu na traku v deželnih barvah.

× **Lov slanikov na Angleškem.** Letošnji lov slanikov v Yarmouthu in Lowestoftu je bil nenavadno ugoden ter prekaša vsa zadnja leta. Nalovilo se je namreč okroglo 900 milijonov slanikov v skupni teži 157.500 ton.

× **Veliki škandal** so bili te dni v dunajskem občinskem svetu. Krščanski socialisti so napadli steno-grafa ter mu raztrgali zapisnik, ker je stenografiral oster govor socialno-demokratskega občinskega svetovaleca Winarskega. Winarsky je bil od dveh sej izključen.

× **Dobrotnik.** Mestu Velikemu Varadinu je ostavil milijon kron za mestne siromake arhitekt Rimanczy.

× **Koliko Slovanov je v Ameriki.** V Zveznih državah ameriških živi okoli 4 milijone Slovanov, in sicer 1.900.000 Poljakov, 500.000 Čehov, 500.000 Slovakov, 300.000 Rusinov, 300.000 Hrvatov, 200.000 Srbov, 100.000 Slovencev in 150.000 Busov. V Južni Ameriki je število slovanskih naseljencev majhno in jih je le nekaj tisoč. Razen tega najdete Slovane v Avstraliji, Novi Zelandiji, Transvalu in Indiji.

× **Novo vseslovansko društvo.** V Moskvi se je ustanovilo novo vseslovansko društvo pod imenom „Aksakovljevo društvo“. Utemeljitelj društva je bivši sodnik Aksakov imenom Šarapov. Šarapov je spisal mnogo panslavistiških spisov.

× **O švedski kraljevi rodbini.** Vladajoča švedska dinastija se imenuje Bernadotte ter izvira iz nižje meščanske rodbine. Nedavno umrla kralj Oskar II. je bil četrti kralj iz te dinastije. Rod Bernadottov izvira iz južne Francije, in sicer iz mesteca Pau Jean de Bernadotte, stari oče prvega kralja Karla XIV. je bil leta 1760. skromen krojač v svojem rojstnem kraju ter je šival za dnino. Zgodovina rodbinskega imena izvira od nekega Bertranda, ki je bil nenavadno majhen možiček ter so ga vsled tega imenovali Bertrandotte, t. j. mali Bertrand. Pozneje se je ime izpremenilo v Bernadotte. Jean Jules Bernadotte, poznejši maršal in končno kralj, je prišel leta 1780. svojo karijero kot navaden vojak pri francoskem polku „Royal-Marines“. Leta 1782. je postal grenadir, leta 1785., t. j. v petih letih je prispel do korporala. Služboval je v mali trdnjavi Bergues, kjer se je hudo zaljubil v lepo brivčovo hčerko Terezo Hiolet. Zasnubil jo je, toda dobil je košarico, ker je lepa Tereza hotela dobiti kaj boljšega kakor korporala, računala je vsaj na stražmeštra. Pozneje se je res omožila z nekim vojaškim puškarjem ter je umrla kot vdova leta 1853. Potemtakem je preživela zavrženega ljubimca, ki je umrl kot kralj Švedske in Norveške leta 1844. Kot zaljubljeni korporal si je dal na roki tetovirati ime obožavane ljubice Tereze Hiolet, zato si ni pustil kot kralj na tej roki nikoli puščati žile, da bi ne izdal svoje mladostne spomine. Kot sergant je imel za ljubico Katarino Lamour, hčer nekega branjca. Ta ljubica je porodila leta 1789. otroka, ki ga je Bernadotte priznal za svojega. Otrok je kmalu po porodu umrl. Zaradi izrednega junaštva je postal Bernadotte tega leta od serganta divizijski general ter se je 17. avgusta 1789 poročil s hčerjo bogatega trgovca v Marziji Bernadino Evgenijo Déstrée, ki je bila pozneje z njim kronana za švedsko kraljico. Da je maršala Bernadotteja posinovil švedski kralj Karl XIII. ter ga na ta način spravil po svoji smrti na kraljevi prestol, pripisuje se vplivu prostozidarjev, ki so igrali takrat na Švedskem važno vlogo.

#### Listnica uredništva.

Popravek. Predsednik „Pevske zveze moravskih učiteljev“ se imenuje Dovrtel. Torej je glede tega popraviti naše poročilo v zadnjem listu o koncertu.

Misli starega nadučitelja priobčimo prihodnjič. — Na Dolenjsko! Porabimo prihodnjič, ker nam je danes zmanjkalo prostora. — Učiteljstvo prosimo, naj v lastnem interesu poskrbi, da se čim bolj razširi naš list.

#### Listnica upravnitva.

Cenjene tovarišice in tovariši, naročnice in naročniki! Z novim letom se je naš stanovski list odel v novo obleko in obenem se je podpisnemu napravila bridka in težavna naloga izvršilnega organa v krst listovi blagajni. Ko se vam predstavljam kot nov upravnik, Vas predvsem prosim, da blagohotno potpite prvi čas, če bi bile v dostavljanju kake nerednosti. Vse pride v red.

Deset let se je trudil in mučil moj predhodnik v potu svojega obraza, da je izvrtel toliko drobiža iz Vaših, vem, neprepolnjenih žepov, da je list izhajal, za kar mu gre vse priznanje, a takisto ogromno delo čaka tudi mene, z edino pripombo (in upanjem, da ne tako dolgo. Žal pa mi je moj predhodnik, ne da bi pobegnil v Ameriko, zapustil — prazno blagajno. Segal sem in segal v njeno globino, a kakor Krjavelj — nič! Usmilite se torej reveža upravnika, in podprite ga, njega in njegovo blagajniško vrečo, ki prazna nikakor neče stati pokonci, še manj pa, da bi se z njo pokrivali stroški za list, in to čim prej, takoj, kajti sicer Vas čaka žalostna usoda, da morate, če ne za več, vsaj za en mesec, kar po vrsti prevzeti upravnitvo, s čimer bi bili dovolj kaznovani za svojo počasnost. Na Vašo stanovsko zavest apelujem, na Vaš stanovski ponos, ki ne sme nikakor dopustiti, da je umrl na blagajniški jetiki starosta slovenskih listov „U. T.“

Trdno torej upam in pričakujem, da bom tekom tega meseca prejel od vseh Vas — ne samo od nekaterih že priznanih — najskrebnije častitke k svojemu novemu poslu, toda edinole v obliki — poštnih nakaznic.

Kdor ocenjenih naročnikov želi izpremenjen naslov, prosim nujno, da javi to v osmih dneh podpisane, ker se bo potem imenik tiskal.

Prvo številko so dobili mnogi na ogled. Kdor se ne naroči, prosim, naj jo vrne.

Naročnino je pošiljati le na naslov: **Upravitništvo „Učit. Tov.“ v Ljubljani, Gradišče 2.**

V Ljubljani, 8. prosinca 1908.

Andrej Rapč, upravnik.

#### Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 8. Kranjsko. 39 1-1

Na enorazredni šoli na Ubeljskem se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 5. februarja 1908.

Prosilci, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 4. januarja 1908.

St 3526. 40 1-1

Na enorazredni ljudski šoli v Jurčeah se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 30. januarja 1908.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Postojni, dne 29. decembra 1907.

St. 1800. Štajersko. 41 1-1

Na štirirazredni ljudski šoli Ormož-okolica se začasno namesti učiteljska služba z dohodki po krajnem razredu in s prosto izbo.

Prosilci ali prosilke za to mesto naj vložijo svoje redno opremljene prošnje predpisanim potom do 31. januarja 1908, pri krajnem šolskem svetu Ormož-okolica.

Okrajni šolski svet Ormož, dne 10. decembra 1907.

#### Učiteljska tiskarna priporoča vizitke.



## Narodna knjigarna

12 52-10 Jurčičev v Ljubljani, trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učiteljstvu za dobavljenje vseh knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.



## Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Špecialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezene.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

15 52-18 Kolodvorske ulice št. 8.

## VERONIKA KENDA

v Ljubljani na Dunajski cesti št. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 14 52-19

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga Jos. Petričevih zvezkov.

Slavnemu učiteljstvu se priporoča stara in znana gostilna pri

## „Zlati ribi“

Izborna kuhinja in klet. — Vsak petek raki in sveže morske ribe.

Za obilni obisk se priporoča

38 12-1 M. Rozman.

## PANORAMA KOSMORAMA

v Ljubljani, Dvorski trg št. 3

(pod Narodno kavarno). 6 52-2

Od 12. januarja do vštetelega 18. januarja:

## Potovanje s Štajerskega na Koroško.

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

## BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6 nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njih priznana najboljši, črni, medli 19 52-2

lak za šolske table.

Poskusite in priporočite izdelke Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Cenovnik zastoj in poštne prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga 31 52-2

priznано pravih švicarskih

## Union-ur

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden urar in trgovec v Ljubljani Prešernove ulice



nasproti frančiškanskemu samostanu.

## Naprednemu učiteljstvu!

Vsakdo bodi naročnik „Zavezinih“ listov, ki so:

Učiteljski Tovariš Popotnik Zvonček Domače ognjišče.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja e. kr. šolskih knjig in igralnih kart

## Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štampilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najpreprostejše do najfinije. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebšchine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznано dobro blago. Solidna in točna postrežba. 5 52-15

## Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom v Ljubljani, Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

## uradne tiskovine

iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.

Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah.

Tiskanje muzikalij in časopisov. (2) 12-1

## Litografija.

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.